

از «آسان کشتن» تا «خواب بزرگ» / 10 فیلم جنایی برتر تاریخ سینما

پیتر برادشاو و دیگر منتقدان گاردین در مطلبی 10 فیلم جنایی و نوآر برتر تاریخ سینما را معرفی کردند.

پیتر برادشاو و دیگر منتقدان گاردین در مطلبی 10 فیلم جنایی و نوآر برتر تاریخ سینما را معرفی کردند. به گزارش خبرگزاری خبرآنلاین، سینمای جنایی یکی از گونه‌های محبوب سینمادوستان بوده و هست.

از همان اوایل تولد سینما فیلمسازها به ساخت فیلم‌هایی درباره زندگی گانگسترها و مجرمان علاقه داشتند و برای همین چهره‌های دنیای جرم و جنایت مثل آل کاپون و یا بانی و کلاید در دنیای سینما بسیار معروف بودند.

در همین ژانر جنایی شاهکارهایی مثل «صورت زخمی»، «سزار کوچک»، «شاهین مالت»، «سامورایی» و «پدرخوانده» خلق شده است.

فیلم‌های جنایی چه در دورانی که اغلب فیلم‌ها سیاه و سفید بودند و چه بعدا که سینمای رنگی غالب شد، همیشه مجال خوبی برای کارگردان‌ها بودند تا توانایی خود را در استفاده از نور و سایه، قاب‌های متفاوت و البته خلق ریتم نشان دهند. فیلمنامه‌نویسان هم از این ژانر برای آفرینش داستان‌هایی پرکشش و عمیق بهره بردند و برای همین سینمای جنایی همیشه نزد منتقدان جایگاهی والا داشته است. از طرفی همین سینما چند بازیگر بزرگ را به سینما معرفی کرده است؛ جیمز کاگنی، همفری بوگارت و یا حتی آل پاچینو.

یکی از گونه‌های بسیار معروف سینمای جنایی، فیلم‌های نوآر هستند. نوآر به معنای سیاه به آن دسته از فیلم‌های جنایی گفته می‌شود که در آن‌ها شخصیت اصلی با بحرانی هستی‌گرایانه روبرو است و در خلال ماجرای جنایی و مجرمانه اغلب با مرگ به رستگاری می‌رسد. در این فیلم‌ها حضور زنان پرنیرنگ، سایه‌های تند، مردان بیگناهی که اسیر دام و دسیسه می‌شوند جلوه خاصی دارد.

فریتس لانگ، هوارد هاکس، رابرت آلدریچ، ساموئل فولر، ژول داسین و ژان-پییر ملویل از بزرگان سینمای نوآر هستند. آنچه در ادامه می‌خوانید معرفی 10 فیلم مهم سینمای جنایی و نوآر است.

1. آن‌ها در شب زندگی می‌کنند / They Live by Night

اولین فیلم سینمای نیکلاس ری اثری است شاعرانه و ماهرانه است. فیلم ماجرای پسری 23 ساله است که از 16 سالگی به جرم قتل پدرش در زندان بوده و پس از فرار با دو سارق بانک با دخترعموی خود کیچی سراسر آمریکا را برای فرار زیر پا می‌گذارد. فیلم به دلیل نگاه توأم با رئالیسم شاعرانه نیکلاس ری به تگزاس دوره رکود اقتصادی، استفاده درخشان از موسیقی و تصاویر حیرت‌انگیزش اثری است ماندگار در تاریخ سینما. این فیلم با پایان تقدیرگرانه تلخش یکی از قله‌های نوآر شاعرانه است.

2. بوسه مرگبار / Kiss Me Deadly

یکی دیگر از شاهکارهای سینمای جنایی و البته نوآر که به شکلی جالب و درخشان اضطراب دهه 1950 آمریکای آیزنهاور را به تصویر کشیده و پایان فیلم با انفجار بمبی هسته‌ای در ساحل مالیبو هنوز هم بیننده را حیرت‌زده می‌کند. رابرت آلدریچ کارگردان در این فیلم با عنوان‌بندی که وارونه روی تصویر می‌آید از همان ابتدا نشان می‌دهد در این دنیا هیچ چیز اخلاقی وجود ندارد و شخصیت اصلی فیلم هم مایک همر، کارآگاهی بی‌خلاق است که با مجرمانی بسیار بدتر از خودش رودررو می‌شود. «مرا مرگبار ببوس» به دلیل کارگردانی استادانه و داستان پرپیچ‌وخمش یکی از آثار ماندگار سینماست.

3. آسان کشتن / Blood Simple

فیلم اول برادران کوئن اقتباسی است از «خرمن سرخ» نوشته دشیل همت. شاید این فیلم ساده‌ترین کار برادران کوئن باشد اما در همین اثر نیز تاکید آنها بر رنگ‌آمیزی صحنه‌ها، بازی‌های غلوشده، شوخی‌های ظریف و پوچ در لحظات جدی و دوربینی پرتحرک نشان می‌دهد دو برادر از همان ابتدای کار درک درستی از سبک فیلمسازی خود که به سبک کوئنی معروف شد، دارند.

4. آسانسوری به سوی سکوی اعدام / Lift to the Scaffold

اولین فیلم سینمایی لویی مال فرانسوی براساس رمانی از نوئل کیل ساخته شده است. فیلم ترکیبی است جذاب از موج نوی فرانسه و سینمای پس از جنگ آمریکا، هم ردپای هانری-ژرژ کلوژو و «شیطان‌صفتان» او در فیلم دیده می‌شود و هم ردپای فیلم‌های تریلر جنایی آلفرد هیچکاک. فیلم داستان سرباز سابقی است که می‌خواهد مافوق خود را بکشد و البته سروسری هم با همسر او دارد. اما سرباز در جریان قتل در آسانسوری گیر می‌کند و این شروع بدبختی‌های اوست. فیلم به دلیل رویکرد نیهیلیستی خود به موضوع جنایت و مکافات و بازی ژان مورو در نقش همسر مقتول و البته هیجانی که در بیننده خلق می‌کند بسیار معروف است.

5. مرد سوم / The Third Man

«مرد سوم» یکی از آثار ماندگار تاریخ سینماست. این فیلم انگلیسی را کارول ریڈ ساخته و فیلمنامه‌اش را گراهام گرین، نویسنده بزرگ نوشته که بعداً براساس همین فیلمنامه رمان «مرد سوم» را نوشت. فیلم ماجرای هالی مارتینز (جوزف کاتن) است که برای دیدن هری لایم به اتریش می‌رود، اما با خبر مرگ او روبرو می‌شود، آیا هری لایم واقعا مرده؟ فصل تعقیب و گریز در فاضلاب یکی از سکانس‌های ماندگار تاریخ سینماست و حضور ناگهانی اورسن ولز در نقشی کلیدی در پارک شهر کنار چرخ و فلک در فیلم آن را به اثری فراموش‌نشده در تاریخ سینما بدل می‌کند. «مرد سوم» شاهکاری است در استفاده از نور و سایه و بازیگری.

6. از دل گذشته‌ها / Out of the Past

رابرت میچم یکی از بازیگران مهم سینمای نوآر و جنایی بود. فیلم را ژاک تورنور در دهه 1940 ساخت ماجرای کارآگاهی خصوصی است که از طرف مردی اجیر می‌شود تا نامزد او 40 هزار دلاری را که به جیب زده، پیدا کند، اما این داستان ساده به ماجرای پریپیچ‌وخم، پر از دام و دسیسه و بسیار تلخ و تراژیک بدل می‌شود. فیلم با دیالوگ‌های هوشمندانه و فیلمبرداری درخشان نیکلاس موسوراکا در یادها مانده است.

7. غرامت مضاعف / Double Indemnity

نمی‌شود نامی از سینمای نوآر آورد و از «غرامت مضاعف» یکی از شاهکارهای تاریخ سینما به کارگردانی بیلی وایلد نام نبرد. فیلم ماجرای فروشنده بیمه‌ای است که با زنی همدست می‌شود تا شوهر او را کشته و پول بیمه‌اش را به جیب بزنند، اما هیچ چیز طبق نقشه پیش نمی‌رود. وودی آلن این فیلم را بزرگ‌ترین فیلم تاریخ سینما توصیف کرده است. فیلم براساس رمان کوتاه و جذاب جیمز ام. کین از بزرگان ادبیات جنایی ساخته شده است و وایلد با کمک ریموند چندلر، دیگر نویسنده بزرگ جنایی فیلمنامه را نوشته است. فیلم با بازی‌های درخشان فرد مک‌موری و باربارا استانویک و البته کارگردانی بی‌نقص وایلد و بهره بردن از تمامی امکانات فیلم نوآر، این فیلم را در تاریخ سینما ماندگار کرده است.

8. نشانی از شر / Touch of Evil

هر کس به سینما علاقه داشته باشد پلان-سکانس ابتدایی فیلم «نشانی از شر» را در که در آن شخصیت‌های اصلی معرفی می‌شوند، فراموش نمی‌کند. فیلم کلاس درسی است در تمامی زمینه‌ها؛ از کارگردانی پر جلوه اورسن ولز و نماهای متفاوت او بگیر تا بازی‌های درخشان چارلتن هستن، اورسن ولز و جنت لی. مارلنه دیتریش در این فیلم حضوری کوتاه اما چشمگیر دارد. «نشانی از شر» به اندازه «همشهری کین» معروف نشد، اما امروز زمان نشان داده این فیلم یکی از شاهکارهای بزرگ تاریخ سینماست.

9. محله چینی‌ها / Chinatown

جنایت و خیانت در این فیلم جنون‌آمیز رومن پولانسکی آنچنان در هم تنیده‌اند که پایان تراژیک عشق محتوم جیک، کارآگاهی با بازی به‌یادماندنی جک نیکلسن زهر و تلخی دوچندان دارد. جیک مامور پرونده‌ای شده که به نظر می‌رسد خیلی سریع حل شود، اما ناگهان او خود را در میانه فساد شهرداری، تجاوز و قدرت پول و بی‌اعتباری قانون پیدا می‌کند. بازی‌های ماندگار فی دانووی، نیکلسن و جان هیوستن و فیلمنامه بی‌نقص رابرت تاون با کنایه‌های استعاری‌اش این فیلم را به اثری ماندگار بدل کرده است. پولانسکی حضوری کوتاه اما ترسناک در فیلم دارد که از خاطر نمی‌رود.

10. خواب بزرگ / The Big Sleep

تمامی بزرگان سینمای نوآر در این فیلم حضور دارند؛ همفری بوگارت و لورن باکال بازیگر، هوارد هاکس کارگردان و ریموند چندلر نویسنده. فیلم ماجرای بوگارت در نقش فیلیپ مارلو، کارآگاه خصوصی است که مردی او را فرا می‌خواند تا از هویت کسی که از دخترش حق سکوت می‌گیرد مطلع شود. فیلم هزارتوی جرم و جنایت، خیانت و قتل است و بعدها روی بسیاری از کارگردان‌های سینما از جمله دیوید لینچ تاثیر بسیاری گذاشت. تقریباً تمامی فیلم‌های نوآر در کارگردانی یا فیلمنامه تحت تاثیر این اثر هستند.

گاردین / ترجمه: حسین عیدی‌زاده